

Belediyeye Ait Deniz Yolu Yolcu Taşımacılığı Yapan Teşebbüsün Maliyeti Altında Fiyat Uygulaması

Bu Karar; İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait bir teşebbüs olan İZULAŞ'ın, İzmir Körfezi'nde deniz yoluyla yolcu taşımacılığı pazarında gerçekleştirdiği maliyetin altında fiyat uygulamasıyla, rakip teşebbüsü Göksel Ulaşım'ı zor durumda bırakmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası hakkında verilmiştir.

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı: D4/1/S.Ç-00/1 (İlk İnceleme)

Karar Sayısı: 00-34/368-206 Karar Tarihi : 12.9.2000

TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan: Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler: Dr. Kemal EROL (İl. Başkan), Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Necdet KARACEHENEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

RAPORTÖR: Serpil ÇINAROĞLU

ŞİKAYET EDEN: İzmir Göksel Ulaşım Depoculuk ve Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Göksel Ulaşım) (1719. Sokak No: 18/8 Karşıyaka/İzmir)

Temsilcisi: Av.H.Bengü KOVALAK

(Cumhuriyet Bulvarı No. 77/502 Alsancak/İzmir)

HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILANLAR: -İzmir Büyükşehir Belediyesi Konak/İzmir

- İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi A.Ş. (İZULAŞ) Mrk 222. Sokak No:5 Gediz/İzmir

DOSYA KONUSU: İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait bir teşebbüs olan İZULAŞ'ın, İzmir Körfezi'nde deniz yoluyla yolcu taşımacılığı pazarında gerçekleştirdiği maliyetin altında fiyat uygulamasıyla, rakip teşebbüsü Göksel Ulaşım'ı zor durumda bırakmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde;

- İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın İzmir Körfezi'nde yolcu taşıma hak ve imtiyazını kendi kuruluşu olan İZULAŞ'a devrettiği, bir ihale sonucu bu hak ve imtiyazın İZULAŞ tarafından 27.3.1996 tarihli bir sözleşme ile beş yıl süreliğine Göksel Ulaşım'a kiralandığı, İZULAŞ Yönetim Kurulu'nun 8.7.1997 tarihli kararıyla, bu sürenin sözleşmenin bitim tarihinden itibaren beş yıl daha uzatıldığı,

- İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 9.3.2000 tarihinde İZULAŞ ve İzmir Deniz İşletmeciliği Nakliye ve Turizm Ticaret A.Ş. (İZDENİZ) aracılığıyla ve 27.3.1996 tarihli sözleşmeden doğan imtiyaza rağmen körfezde ücretsiz taşımacılık başlattığı, Göksel Ulaşım'ın ihtarına rağmen uygulamaya bir süre devam edildiği, daha sonra "Kentkart" uygulamasıyla maliyetin çok altında yolcu taşımak suretiyle haksız rekabet yaratıldığı ve bu eylemlerle Göksel Ulaşım'ın pazar dışına itmesinin amaçlandığı,

iddia edilmektedir.

DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 5.6.2000 tarih, 2252 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 31.8.2000 tarih, D4/1/S.Ç-00/1 sayılı İlk İnceleme Raporu 8.9.2000 tarih, REK.0.08.00.00/45 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-34 sayılı Kurul gündemine alınarak karara bağlanmıştır.

RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: Konunun halen adli makamlara intikal ettirilmesinin yanısıra, fiyat tarifelerinin de 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'dan kaynaklanan yetki çerçevesinde Ulaştırma Koordinasyon Merkezi (UKOME) tarafından belirlenmesi nedenleriyle, 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca bir önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1- İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Deniz yoluyla yolcu taşımacılığı pazarı ilgili ürün pazarı olarak tespit edilmiştir.

Coğrafi Pazar: Topraksal sınır ve taşıma maliyetleri dikkate alınarak İzmir Körfezi ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

2- Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

3030 sayılı Kanun'un, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görevlerini düzenleyen 6. maddesinin (g) bendine göre; "Büyük şehir dahilindeki su, kanalizasyon, her nevi gaz, merkezi ısıtma ve toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek" belediyelerin görevleri arasındadır. Söz konusu Kanun'un hizmetlerin dağılım esaslarını düzenleyen 7. maddesinin üçüncü fıkrası şu şekildedir: "Büyük şehir dahilindeki alt yapı hizmetleri ile kara ve deniz taşımacılığı hizmetlerinin bir koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyük şehir belediye başkanının başkanlığında yönetmelik ile tespit edilecek kamu kurum ve kuruluşları temsilcilerinin katılacağı bir Alt Yapı Koordinasyon Merkezi ile bir Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur..." Aynı maddenin altıncı fıkrasında ise, "Ulaşım Koordinasyon Merkezi şehrin ulaşım planına göre toplu taşıma araçlarının güzergah, zaman ve bilet tarifelerini yapmaya ve bu tarifeleri uygulamaya yetkilidir. Bu işlemler yapılırken il trafik komisyonları ile gerekli koordinasyon sağlanır." hükmü yer almaktadır.

Yine, 3030 sayılı Kanun'un yukarıda bahsedilen 7. maddesi gereğince hazırlanan ve 15.4.1985 tarih ve 18726 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri ve Fon Yönetmeliği"nin 25. maddesinde UKOME'nin toplu taşımacılıkla ilgili görevi, "ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerini almak suretiyle; şehrin ulaşım planına göre toplu taşıma araçlarının güzergah, zaman ve bilet tarifeleri yapar ve tarifeleri uygular, uygulattırır.

Zaman tarifelerinin yapılmasında Devlet Demiryollarının Büyükşehir Belediyeleri dışındaki genel zaman tarifelerine uygunluk sağlanması ve bilet tarifelerinde maliyetin altında ücret tespit edilmemesi esası gözönünde tutulur." şeklinde düzenlenmektedir. Dolayısıyla, büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yürütülen toplu taşımacılıkla ilgili gerek zaman gerekse fiyat tarifelerini belirleme yetkisinin değişik kamu kurum ve kuruluşları temsilcilerinin oluşturduğu UKOME'ye ait olduğu anlaşılmaktadır. Netice itibarıyla, şikayet başvurusunda İZULAŞ'ın, 27.3.1996 tarihli sözleşmeye istinaden gerçekleşen imtiyaz devrine rağmen, Türkiye Denizcilik İşletmeleri'nden aldığı gemilerle 9.3.2000 tarihinden itibaren yetkisiz olarak faaliyet gösterdiği ilgili pazarda belediyeye ait bir teşebbüs olmasından kaynaklanan ticari avantajlarla ucuz fiyat uygulayarak kısa zamanda önemli bir pazar payı elde ettiği öne sürülmekle birlikte, İZULAŞ'ın tek taraflı irade beyanı ile bilet fiyatlarının maliyetlerin altında oluşması mevzuat çerçevesinde mümkün bulunmamaktadır. Dolayısıyla, söz konusu teşebbüsün "fiyatları maliyetin altında tutarak rakip teşebbüsleri pazarın dışına ittiği" iddiasının 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmıştır.

SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında; İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait bir teşebbüs olan İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi A.Ş.'nin maliyetin altında fiyat uygulayarak pazarda faaliyet gösteren diğer teşebbüs İzmir Göksel Ulaşım Depoculuk ve Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ni pazar dışına itmeye çalıştığı ve böylelikle İzmir Körfezi'nde deniz yoluyla yolcu taşımacılığı olarak belirlenen ilgili pazarda rekabeti kısıtladığı iddiasına ilişkin olarak, fiyat tarifelerinin 3030 sayılı Kanun'dan kaynaklanan yetki çerçevesinde Ulaştırma Koordinasyon Merkezi tarafından belirlenmiş olması nedeniyle, 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca bir önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına **OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

REKABET KURUMU BAŞKANLIĞI'NA (Muhalefet Şerhi)

KARAR TARİHİ VE NO: 12.09.2000, 00-34/368-206

MUHALEFET EDEN ÜYE: Mehmet Zeki UZUN

MUHALEFETİN KONUSU: İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi A.Ş. (İZULAŞ)'nin, İzmir Körfezi'nde deniz yoluyla yolcu taşımacılığı pazarında, maliyetin altında fiyat uygulayarak rakip teşebbüs İzmir Göksel Ulaşım Depoculuk ve Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Göksel Ulaşım)'yi zor durumda bırakmak suretiyle, 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği iddiasına yönelik hazırlanan önaraştırma raporunun değerlendirilmesi ve yapılan görüşmeler sonucunda alınan; "iddia konusu ile ilgili olarak bir önaraştırma yapılması ya da soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına ve şikayetin reddi"ne dair, Rekabet Kurulu'nun mezkur tarih ve sayılı Kararına karşı muhalefet nedenlerimizin sunulmasıdır.

MUHALEFET NEDENLERİ: 08.12.1999 tarihli UKOME kararı gereğince, ilgili ürün pazarında, yolcu taşıma ücreti 200.000 TL olarak belirlenmiş, ancak bildirilen bu fiyata rağmen Belediye teşebbüsünün 100.000 TL'ye maliyetin altında devamlı yolcu taşımakla yıkıcı fiyat uygulamak suretiyle, 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesinin birinci fıkrasının, "Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır." hükmünü, anılan maddenin (a) bendinin "Ticarî faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler" kapsamında ihlal ettiği değerlendirilmektedir.

SONUÇ: Yukarıda arz ve izah edildiği üzere; İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait bir teşebbüs olan İZULAŞ'ın, maliyetin altında fiyat uygulayarak pazarda faaliyet gösteren diğer teşebbüs Göksel Ulaşım'ı pazar dışına itmeye çalıştığı ve böylelikle İzmir Körfezi'nde deniz yoluyla toplu taşımacılık olarak belirlenen ilgili pazarda rekabeti kısıtladığı iddiasına ilişkin olarak, konu hakkında, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un; hakim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan 6. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin - yıkıcı fiyat uygulayarak ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler gerçekleştirmek suretiyle; ihlal edilip edilmediğinin açıklığa kavuşturulması için Kanun'un 41 inci maddesi uyarınca soruşturma açılmasının yerinde olacağı, Düşünce ve kanaatinde olduğumdan, çoğunluğun görüşüne iştirak etmediğimi ve muhalefetime bildiririm.

KARŞI OY GEREKÇESİ

Göksel Ulaşım Depoculuk ve Turizm San. ve Tic. (Göksel Ulaşım) A.Ş.'nin talebine dayanılarak düzenlenen 31.08.2000 tarih ve D4/1/S.Ç.-00/1 sayılı İlk İnceleme Raporu'na ilişkin Kurul'un 12.09.2000 tarih ve 00-34/368-206 sayılı önaraştırma veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına dair kararına aşağıda açıkladığım gerekçe ile katılmamaktayım. Şikayetçi Göksel Ulaşım, İzulaş ve İzdeniz'in 09.03.2000 tarihinden itibaren ücretsiz taşımacılık yaptıklarını, maliyetin altında taşıma yaparak firmalarını güç durumda bıraktıklarını iddia etmektedir. Rapor'da bilet tarifelerinin yapılması yetkisinin Kanunla Koordinasyon Merkezine verilmiş olması nedeniyle şikayet konusu bilet tarifelerinin Ukome'nin kararını takiben yürürlüğe konulmuş olabileceğinden bahisle 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir. Durum böyle ise sorun yoktur. Yalnız bu şekilde olduğu tespit edilmemiştir. Ayrıca, Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri ve Fon Yönetmeliği'ne göre Ukome bilet tarifelerini maliyetinin altında tespit edemeyecektir. Bu husus da raporda açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu nedenlerle konunun açıklığa kavuşturulabilmesi için Önaraştırma açılması gerektiği kanaatinde olduğum için çoğunluk kararına katılmamış bulunmaktayım.

Nejdet KARACEHENNEM

Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 12.9.2000 Gün ve 00-34/368-206 Sayılı Kararı'na KARŞI OY GEREKÇESİ

Başlıkta anılan Karar'da da yer verildiği üzere, 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 7.maddesi gereğince hazırlanıp 15.4.1985 gün ve 18726 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri ve Fen Yönetmeliği'nin 25.maddesinde UKOME (Ulaşım Koordinasyon Merkezi)'nin toplu taşımacılıkla ilgili görevi tanımlanırken bilet tarifelerinde maliyetin altında ücret tesbit edilmemesi esası gözönünde tutulur" ifadesine yer verilmiştir. Belediyeler veya ulaşım ile görevli kuruluşları tarife tespitinde bu kurala uymadıklarında, eylemin yasadan kaynaklanan bir yetkiden kaynaklanıyor olmasından doğan korumanın ortadan kalkması gerekir. En azından bu olasılığın bir önaraştırma çerçevesinde irdelenmesi doğru olurdu.

Bu düşüncelerle başlıkta anılan Kurul Kararı'na katılma olanağı bulamadım.

Murat GENCER

Kurul Üyesi

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA